

KARLSTADS KOMMUN

TEKNIK- OCH FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN

Remissvar, 2022-01-25
Jan Wilhelmsson, 054-540 68 12
jan.wilhelmsson@karlstad.se

Näringsdepartementet

Remissvar på En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81)

Dnr TFN/2021:5109 Dpl 72

Inledning/synpunkter

Karlstads kommun har fått möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet ”En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet” (SOU 2021:81). Teknik- och fastighetsförvaltningen har varit representerad i utredningen som ledde fram till betänkandet genom deltagande i Svenskt Vattens referensgrupp.

Regeringen har tillsatt en dricksvattenutredning för att utreda och föreslå hur 2020 års dricksvattendirektiv EU 2020/2184 ska genomföras i svensk rätt. Utredningen har i sitt betänkande ”En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet” (SOU 2021:81) lämnat förslag till författningsändringar och vilka myndigheter som ska ansvara för de nya frågor som behandlas i direktivet samt vilka befogenheter de föreslagna myndigheterna ska ha.

Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att utredningen har gjort ett mycket bra arbete. Under den begränsade tid som utredningen kunnat arbeta har man lyckats ta fram en god beskrivning av svensk dricksvattenförsörjning och till största delen ge väl avvägda förslag till hur det nya dricksvattendirektivet (EU) 2020/2184 ska implementeras i Sverige.

Teknik- och fastighetsförvaltningens remissvar är indelat i stycken vars numrering följer betänkandets kapitelindelning. Under varje rubrik redovisas utredningens förslag i princip ordagrant. Vissa förtydliganden har dock lagts till i kursiv stil av teknik- och fastighetsförvaltningens handläggare. Därefter följer teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter på utredningens förslag. Artikelhänvisningar i rubriker och under förslag och synpunkter syftar på artikelnumreringen i EU:s dricksvattendirektiv (EU) 2020/2184.

9. Parametervärden och punkten där dessa ska iakttas (Artikel 4-6)

Utredningens förslag: Livsmedelsverket ska utifrån befintliga bemyndiganden i livsmedelslagen (2006:804) och livsmedelsförordningen (2006:813) besluta om vilka parametervärden som ska fastställas för del A (*mikrobiologiska parametrar*), del B (*kemiska parametrar*) och C (*indikatorparametrar*) i bilaga I. Folkhälsomyndigheten ska besluta om vilka parametervärden som ska gälla för del D (*legionella och bly*) i bilaga I. Ett nytt bemyndigande om detta ska införas i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det kan göras med stöd av utredningens föreslagna bestämmelse i 9 kap. 5 a § miljöbalken. Vidare uppfyller svensk rätt redan bestämmelsen om var parametervärdena ska iakttas.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Livsmedelsverket bör fastställa gränsvärden som kan ge bedömningen otjänligt med parametervärdena i del A och B i bilaga I som underlag. När det gäller parametervärdena som anges i bilaga C är det mindre tydligt att ett överskridande innebär en potentiell fara för människors hälsa och detta måste beaktas när Livsmedelsverket utarbetar nya dricksvattenföreskrifter.

Den övergångsperiod för vissa nya parametrar i bilaga I del B som anges i artikel 25 (*övergångsperiod*), ska beaktas i de nya dricksvattenföreskrifterna.

Det är lämpligt att Folkhälsomyndigheten, som föreslås få ansvar för riskbedömning av fastighetsinstallationer enligt artikel 10, även fastställer parametervärden för del D i bilaga I.

Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att det måste vara tydligt i myndighetsföreskrifterna att kvalitetsavvikelser i enstaka fastigheter på grund av fastighetsinstallationen inte ska medföra att det kan ställas krav på dricksvattenproducenten att ändra kvaliteten på det dricksvatten som levereras.

10. Riskbaserad metod för vattensäkerhet (Artikel 8)

Utredningens förslag (tillrinningsområden): Nya bestämmelser ska införas i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen för att genomföra direktivets krav om riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten. Det ska av dessa bestämmelser framgå att det är vattenmyndigheterna som ska utföra riskbedömningen och besluta om riskhanteringsåtgärder. Havs- och vattenmyndigheten och SGU får inom sina respektive ansvarsområden meddela föreskrifter om riskbedömningen. Havs- och vattenmyndighetens samlade ansvar för vattenförvaltningen inbegriper även de uppgifter som följer av 2020 års dricksvattendirektiv.

Begreppet tillrinningsområde ska förstås som hela det område varifrån nederbörd eller annat vatten kan strömma mot eller avrinna till uttagspunkten för dricksvatten. Det är vattenmyndigheterna som ska bestämma tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten inom

respektive vattendistrikt. Eventuella gränsöverskridande tillrinningsområden får hanteras inom de kanaler som redan finns.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Teknik- och fastighetsförvaltningen delar uppfattningen att det är nödvändigt att samordna riskbedömningar och riskhantering avseende tillrinningsområden för uttagspunkter med vattenförvaltningen enligt ramdirektivet för vatten. Teknik- och fastighetsförvaltningen anser dock att de uppgifter som artikel 8 innebär på sikt bör flyttas till länsstyrelserna. Länsstyrelserna ansvarar för den regionala miljöövervakningen, granskar vattenproducenternas riskbedömningar vid fastställande av vattenskyddsområden och har i allmänhet god kännedom om lokala förhållanden. Teknik- och fastighetsförvaltningens bedömning är att det är länsstyrelserna som har bäst förutsättningar att tillämpa den riskbaserade metoden avseende tillrinningsområden, så att resultaten håller tillräckligt hög kvalitet för att ligga till grund för vattenproducenternas bedömning av vilka parametrar som ska ingå i råvattenkontrollen.

För att säkerställa att vattenmyndigheterna informerar och för en dialog med vattenproducenterna om resultaten av riskbedömningarna och riskhanteringsåtgärderna på ett enhetligt sätt (artikel 8), bör en ändring i vattenförvaltningsförordningen utföras.

Utredningens förslag (råvattenkontrollen): Den verksamhetsutövare som producerar dricksvatten har fortsatt ett ansvar att kontrollera det råvatten som tas in i vattenverket för att beredas till dricksvatten. Livsmedelsverket bör utifrån befintliga bemyndiganden i livsmedelslagen och livsmedelsförordningen förtydliga verksamhetsutövarens skyldigheter gällande denna kontroll i dricksvattenföreskrifterna. Livsmedelsverket och SGU bör få ett uppdrag att närmare undersöka hur råvattendata kan samlas in och hanteras samt hur vattenmyndigheterna kan få tillgång till de uppgifter som behövs i arbetet med vattenförvaltningen beträffande riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Förslaget att förtydliga dricksvattensproducenternas skyldighet att utföra råvattenkontroll i dricksvattenföreskrifterna är bra. I utredningen anges att den råvattenkontroll som ska utföras av dricksvattenproducenterna inte bör bli mer omfattande än vad som krävs för att uppnå syftet att ha en väl dimensionerad beredningsprocess och producera ett säkert dricksvatten. Det framgår tydligt i utredningen att råvattenkontroll sker i den punkt där vattnet tas in för beredning. Teknik- och fastighetsförvaltningen håller med om detta. Den övervakning som sker uppströms den punkt där råvattnet tas in är miljöövervakning och inte primärt vattenproducentens ansvar. Detta måste beaktas när Livsmedelsverket tar fram föreskrifter om råvattenkontroll. Det är också viktigt att föreskrifterna om råvattenkontroll är tillräckligt tydliga och utförliga för att säkerställa en enhetlig tillämpning i landet.

Dubbelarbete bör undvikas och resultaten av vattenproducenternas råvattenkontroll kan vara ett värdefullt komplement till den statligt finansierade miljöövervakningen. Därför bör resultaten av råvattenkontrollen

vara tillgängliga även för andra ändamål, under förutsättning att känsliga uppgifter som till exempel uttagspunkters geografiska lägen skyddas. På motsvarande sätt bör relevanta uppgifter från miljöövervakningen vara lätt tillgängliga för vattenproducenterna. Vattenproducenter har behov av att ha tillgång till denna information löpande och inte enbart i samband med att riskbedömningen och riskhanteringen enligt artikel 8 redovisas. Det föreslagna utredningsuppdraget om insamling och lagring av råvattendata bör utvidgas till att även omfatta hur data från miljöövervakningen ska göras tillgängliga för vattenproducenterna. För att möjliggöra detta bör även Havs- och vattenmyndigheten medverka i utredningen.

Utredningens förslag (försörjningssystemet, dvs vattenverk och ledningsnät): Det är den verksamhetsutövare som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning som ska utföra riskbedömningen avseende försörjningssystemet. Verksamhetsutövaren ska beakta riskbedömningen avseende tillrinningsområdet i detta arbete. Det ska därför införas en bestämmelse med innebörden att vattenmyndigheten ska informera verksamhetsutövaren om myndighetens riskbedömning avseende tillrinningsområdet. Det är upp till Livsmedelsverket att utifrån befintliga bemyndiganden i livsmedelslagen och livsmedelsförordningen meddela de föreskrifter som i övrigt behövs för att genomföra artikel 9 (*riskbedömning och riskhantering avseende försörjningssystemet*) i svensk rätt. Mindre verksamhetsutövare ska under de förutsättningar som anges i artikel 9 undantas från kravet på att utföra en riskbedömning avseende försörjningssystemet. Det får anses vara upp till Livsmedelsverket att göra en sådan beräkning och bedömning.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

I utredningsdirektiven anges att den administrativa bördan för de olika aktörerna inte ska öka mer än nödvändigt och att vattenleverantörerna ska ges den flexibilitet som är möjlig enligt direktivet. Teknik- och fastighetsförvaltningen stöder utredningens förslag att vattenleverantörer som tillhandhåller mindre än 100 m³/d eller försörjer färre än 500 personer bör undantas från kravet på att genomföra en riskbedömning av försörjningssystemet.

När Livsmedelsverket tar fram föreskrifter för hur artikel 9, riskbedömning och riskhantering avseende försörjningssystemet, ska implementeras i Sverige är det viktigt att dessa föreskrifter bygger på tidigare svenska krav på användning av riskbaserade metoder som HACCP (hazard analysis and critical control points) och MBA (mikrobiologisk barriäranalys).

Utredningens förslag (fastighetsinstallationer): Bestämmelser om riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer ska föras in i miljöbalken och förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Av dessa ska det framgå att det är Folkhälsomyndigheten som ska utföra riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer. Samråd ska i vart fall ske med Boverket, Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen, Forsvarsinspektören för hälsa och miljö och länsstyrelsen. Riskbedömningen ska vara av övergripande karaktär och får inte avse enskild egendom. Riskbedömningen innefattar viss övervakning av legionella och bly. En sådan övervakning får inriktas på prioriterade

fastigheter. Det är Folkhälsomyndigheten som bestämmer vad som är en prioriterad fastighet. Om Folkhälsomyndigheten begär det, ska kommunerna och länsstyrelserna lämna de uppgifter som myndigheten behöver för att utföra riskbedömningen. Detsamma gäller för den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa.

På grundval av riskbedömningen kan åtgärder behöva vidtas. Sådana kan till exempel handla om att meddela nya föreskrifter med stöd av befintliga bemyndiganden, utfärda ny vägledning eller lyfta frågan till lagstiftaren om det behövs ett ändrat regelverk. Det kan också handla om att initiera utökad tillsyn eller på något annat sätt vidta åtgärder för att uppfylla kraven i direktivet. Det är upp till varje berörd myndighet, länsstyrelse eller kommun att med tillgängliga styrmedel vidta de åtgärder som riskbedömningen eventuellt visar behövs.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Det är bra att utredningen diskuterar de kriterier som leder fram till att en viss typ av fastighet ska prioriteras när det gäller övervakning av fastighetsinstallationen. I direktivet sker bara en uppräknning av vad som kan vara prioriterade fastigheter. Urvalet av vad som ska vara prioriterade fastigheter kommer att ge stor påverkan på vilka resurser som kommer att krävas för övervakning. Därför bör den föreslagna ändringen av 38 c § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd justeras, så att det tydligt framgår att samrådet även ska avse vad som ska anses vara prioriterade fastigheter. Listan över samrådsdeltagare bör kompletteras med SKR.

11. Material i kontakt med dricksvatten (Artikel 11)

Utredningens förslag: Reglering om material och produkter i kontakt med dricksvatten omfattas av plan- och bygglagens tillämpningsområde. De nya bestämmelser som föranleds av artikel 11 (*Minimikrav för hygien avseende material som kommer i kontakt med dricksvatten*) i 2020 års dricksvattendirektiv ska därför huvudsakligen samlas i plan- och bygglagstiftningen.

En ny bestämmelse ska införas i 3 kap 9 § plan- och byggförordningen som tydliggör vilka krav som ska vara uppfyllda när det gäller material som kommer i kontakt med dricksvatten och som används i installationer för uttag, beredning, lagring eller distribution av dricksvatten vid uppförande, ändring eller underhåll av ett byggnadsverk.

Kemikalieinspektionen ska ansvara för Sveriges ansökningar till Echa (*Europeiska kemikaliemyndigheten*) enligt artikel 11.5 (*ansökan om införande eller borttagande av utgångsämnen, sammansättningar eller beståndsdelar*) i direktivet. Myndigheten ska även ha ansvar för att ge vägledning till de ekonomiska aktörer som vill göra ansökningar enligt artikeln.

Boverket ska ansvara för marknadskontroll över produkter som omfattas av artikel 11. Kemikalieinspektionen ska bistå Boverket i marknadskontrollen vad gäller produkternas kemiska egenskaper.

Boverket ska också vara ansvarigt för samordning av frågor om material och produkter som kommer i kontakt med dricksvatten. Boverket är redan idag ansvarig myndighet för att lämna stöd och vägledning kring material och produkter i kontakt med dricksvatten. Myndigheten ska fortsätta att ha ett sådant ansvar. Den närmare regleringen kring testning och godkännande av slutmaterial kommer senare att slås fast i kommissionens genomförandeakt. Först när denna finns på plats kan nya bestämmelser tas fram om testning och godkännande av slutmaterial och förbud mot att släppa ut produkter på marknaden som innehåller slutmaterial som inte är godkända. Sådana bestämmelser bör placeras i plan- och byggförordningen.

För att regeringen ska kunna besluta om sådana nya bestämmelser ska det i plan- och bygglagen regleras att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana material och produkter avsedda att komma i kontakt med dricksvatten som avses i artikel 11 i dricksvattendirektivet. Boverket ska vidare bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om material och produkter avsedda att komma i kontakt med dricksvatten.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Det är efterlängtat både av dricksvattenproducenterna och deras leverantörer att regelverket beträffande material i kontakt med dricksvatten förtydligas. Frågan om vilka material som är lämpliga i kontakt med dricksvatten är mycket komplicerad och kräver medverkan från flera olika myndigheter med olika kompetens. En av dessa myndigheter behöver känna ett särskilt ansvar för frågan och ha en samordnande roll. Genom utredningens förslag förtydligas Boverkets samordnande roll och Boverkets bemyndigande att meddela föreskrifter om material och produkter avsedda att användas i kontakt med dricksvatten. Teknik och fastighetsförvaltningen stöder utredningens förslag.

I de föreskrifter om material i kontakt med dricksvatten som kommer att tas fram är det viktigt att kommunens tillsynsansvar tydligt framgår. Eftersom föreskrifterna kommer att bygga på plan- och bygglagen, kommer det vara byggnadsnämnderna som blir lokal tillsynsmyndighet. Frågan om material i kontakt med dricksvatten kommer att vara ny för byggnadsnämnderna. Det kommer därför finnas behov av både utbildning och tillsynsvägledning.

12. Beredningskemikalier och filtermaterial (Artikel 12)

Utredningens förslag: Regleringen av beredningskemikalier och filtermaterial (*i kontakt med dricksvatten*) bör även framöver hanteras inom livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsverket har befogenhet att meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra artikel 12 i svensk rätt. I det ansvaret ligger även att Livsmedelsverket bör lämna stöd och rådgivning kring beredningskemikalier och filtermaterial samt hur föreskrifterna ska tolkas.

Det kommer ingå i den offentliga livsmedelskontrollen att se till att verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten uppfyller kraven på beredningskemikalier och filtermaterial.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Eftersom artikel 12 3 innehåller en hänvisning till ”användning av relevanta europeiska standarder för beredningskemikalier och filtermaterial” är det lämpligt att Livsmedelsverket samråder med SiS (Svenska Institutet för standarder), när föreskrifter om beredningskemikalier och filtermaterial tas fram. Det gäller också vid vägledning om hur föreskrifterna ska tolkas. Detta framgår inte av utredningens förslag och bör förtydligas.

Livsmedelsverket positivlista (i dricksvattenföreskrifterna) över kemikalier som är tillåtna att användas vid beredningen av dricksvatten bör finnas kvar.

13. Vattenläckage (Artikel 4.3)

Utredningens förslag: En ändring ska göras i 13 § vattentjänstlagen som tydliggör att en huvudman är skyldig att underhålla en allmän va-anläggning och se till att den på ett tillfredställande sätt fyller sitt ändamål.

Livsmedelsverket ska av regeringen ges i uppdrag att göra en bedömning av vattenläckagenivåerna och av potentialen för minskat vattenläckage i Sverige. Livsmedelsverket ska vid genomförandet av uppdraget samråda med Havs- och vattenmyndigheten.

Om Sveriges läckagenivåer visar sig överstiga det av kommissionen framtida fastställda tröskelvärde ska regeringen besluta om en handlingsplan med åtgärder som ska vidtas för att minska läckagenivån. Regeringen bör lämna ett särskilt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att ta fram ett förslag till sådan plan.

Havs- och vattenmyndigheten ska få ett samordnande ansvar för tillsynen över att de åtgärder som framgår av handlingsplanen vidtas. Myndigheten ska också ge den vägledning som behövs för att handlingsplanen ska kunna genomföras på ett bra sätt.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att va-huvudmannens ansvar för att underhålla ledningsnäten redan framgår av 13 § 3 i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Om anläggningen inte underhålls, kommer inte anläggningen kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet.

Teknik- och fastighetsförvaltningen tycker att det är ett bra förslag att frågan om en eventuell handlingsplan för att minska läckaget lyfts för ett politiskt beslut och att det är regeringen som ska besluta om handlingsplanen. Däremot är det inte tillfredsställande att dela på myndighetsansvaret för dels insamlingen av uppgifter om läckage (Livsmedelsverket), dels framtagandet och åtgärdstillsynen enligt handlingsplanen (Havs- och vattenmyndigheten). Den svenska lagstiftningen när det gäller dricksvatten är komplex och

svåröverskådlig. Att dela uppgifterna när det gäller kontroll av vattenläckaget på två centrala myndigheter bidrar inte till att göra systemet enklare.

I andra delar av utredningen har en utgångspunkt varit att befintlig myndighetsstruktur och ansvarsfördelning om möjligt ska behållas. Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att det bör gälla även för frågan om vattenläckage. Eftersom Livsmedelsverket redan idag har krav på underhåll av distributionsanläggningen i dricksvattenföreskrifterna, bör både insamlingen av uppgifter och en eventuell handlingsplan hanteras av Livsmedelsverket.

Med undantag för frågan om handlingsplan för att minska läckage är den fördelning av myndighetsuppgifter som utredningen föreslår tydlig, Havs- och vattenmyndigheten och SGU svarar för uppgifterna fram till uttagpunkten där vattnet tas in för beredning, Livsmedelsverket svarar för uppgifterna från uttagpunkten till fastigheternas förbindelsepunkter där Boverket och Folkhälsomyndigheten tar över. Om Havs- och vattenmyndigheten ska svara för uppgifter som gäller distributionen av dricksvatten, blir fördelningen av myndighetsuppgifterna mindre tydlig.

15. Övervakning av dricksvatten (artikel 13)

Utredningens förslag: Den verksamhetsutövare som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning ska vara ansvarig att övervaka dricksvattnet och upprätta övervakningsprogram i enlighet med punkt a) i artikel 13.2 i dricksvattendirektivet. Det kan även röra sig om den som tillhandahåller vatten från tankar. Detsamma gäller för den övervakning som följer av punkten c), som rör den bevakningslista som kommissionen ska ta fram samt den operativa övervakningen som anges i punkten e) (*turbiditet för dricksvatten och somatiska kolifager i råvatten*).

Verksamhetsutövaren är även skyldig att vidta avhjälpande åtgärder och ge rådgivning till konsumenterna om fastställda parametervärden överskrids.

Livsmedelsverket ska med stöd av sitt befintliga bemyndigande föreskriva vilka skyldigheter som gäller för verksamhetsutövaren. I detta ligger även att beakta kommissionens bevakningslista (*gällande oroande ämnen eller föreningar som läkemedel, hormonstörande föreningar och mikroplaster*).

Det ska fortsatt finnas ett krav på att verksamhetsutövarens faroanalys och övervakningsprogram fastställs av kontrollmyndigheten. På så sätt säkerställs att verksamhetsutövaren utför riskbedömningen för försörjningssystemet. Kontrollmyndigheten ges dessutom möjlighet att bestämma om verksamhetsutövaren kan minska sin övervakning av dricksvattnet eller om övervakningen ska utökas.

Folkhälsomyndigheten ska svara för att den övervakning som ska ingå i riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer även uppfyller relevanta krav i artikel 13 i 2020 års dricksvattendirektiv.

Motsvarande ansvar har vattenmyndigheterna för den övervakning som ska ingå i riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten. Det är upp till Havs- och vattenmyndigheten och SGU att inom sina ansvarsområden meddela ytterligare föreskrifter som behövs för att genomföra artikel 8 (*riskbedömning avseende tillrinningsområden*) och 13 (*övervakning*) utifrån de bemyndiganden som utredningen föreslagit. Även HAV och SGU ska i detta arbete bevaka kommissionens bevakningslista.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att det är bra att verksamhetsutövarens faroanalys och övervakningsprogram även i framtiden fastställs av kontrollmyndigheten. Det är viktigt att föreskrifterna utformas så att kontrollmyndighetens beslut inte blir ett hinder eller fördröjer genomförandet av åtgärder och anpassning av övervakningen om förutsättningarna ändras. Även om faroanalys och övervakningsprogram ska fastställas av kontrollmyndigheten har ju dricksvattenproducenten ansvaret för verksamheten.

Det är viktigt att den övervakning av vattenkvaliteten i prioriterade fastigheter (skolor, sjukhus med mera), som är en del av den riskbedömning enligt artikel 10 (fastighetsinstallationer) som Folkhälsomyndigheten ansvarar för, samordnas med övrig dricksvattenkontroll på lokal nivå.

16. En förbättrad tillgång till dricksvatten (Artikel 16)

Utredningens förslag: Det behövs inte några lagändringar för att genomföra direktivets bestämmelse att alla ska tillgång till dricksvatten. Inte heller när det gäller utsatta och marginaliserade grupper behövs för närvarande några sådana ändringar. Direktivets bestämmelse om att främja användandet av dricksvatten genom att inomhus- och utomhusutrustning installeras på allmän plats behöver någon lagändring.

Länsstyrelsen ska ansvara för och följa upp frågan om att förbättra eller upprätthålla tillgång till dricksvatten och främjande av dricksvatten ur kran.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Teknik- och fastighetsförvaltningen delar utredningens uppfattning att dricksvattendirektivets krav inte medför något behov av ändrad lagstiftning i Sverige och att varje kommun själv bör få avgöra eventuellt behov av att installera utrustning på allmän plats för att främja användningen av dricksvatten.

17. Information till allmänheten (Artikel 17)

Utredningens förslag: En ny bestämmelse gällande skyldighet för verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten att lämna information införs i livsmedelsförordningen. Detta i enlighet med kraven i artikel 17 (*information till allmänheten*) i dricksvattendirektivet

Livsmedelsverket föreslås lämna närmare föreskrifter vilken information som ska lämnas och hållas tillgänglig för allmänheten. Det kommer att ingå i den offentliga livsmedelskontrollen att se till att verksamhetsutövare uppfyller kraven på att sådan information lämnas och hålls tillgänglig.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Artikel 17 och bilaga IV (*information till allmänheten*) innehåller vissa otydligheter. Inte minst när det gäller riskbedömning av vattenverk och ledningssystem, finns en känslig avvägning mellan information till allmänheten och de uppgifter som måste skyddas. Livsmedelsverket bör därför samråda med dricksvattenproducenterna när föreskrifterna om information till allmänheten ska utarbetas.

Föreskrifterna bör inte heller vara utformade så att de innebär en markant ökad administrativ börda för vattenproducenterna att tillhandahålla informationen.

18. System för rapportering (Artikel 18)

Utredningens förslag: Det är upp till respektive utpekad myndighet att fullgöra den rapporteringsskyldighet som följer av 2020 års dricksvattendirektiv genom att upprätta och sedan uppdatera de dataset (*samlingar av data*) som anges i artikel 18 (*Information om övervakning av genomförandet*). Dataseten ska göras tillgängliga för Europeiska kommissionen, Europeiska miljöbyrån och Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar.

Livsmedelsverket ska fullgöra den rapportering som följer av artikel 18.1 a och c-e. En ny bestämmelse om detta ska införas i livsmedelsförordningen (2006:813). Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om skyldighet för den verksamhetsutövare som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att lämna uppgifter till Livsmedelsverket. Livsmedelsverket ska få möjlighet att förelägga den verksamhetsutövare som inte lämnar den information som Livsmedelsverket behöver för att fullgöra sitt uppdrag. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Havs- och vattenmyndigheten ska fullgöra den rapportering som följer av artikel 18.1 b och som rör information om den riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområden för uttagspunkter för dricksvatten som utförts enligt artikel 8. En sådan skyldighet ska regleras i vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Det är vattenmyndigheterna som ska förse Havs- och vattenmyndigheten med relevant underlag för att denna myndighet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Havs- och vattenmyndigheten får enligt 9 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen meddela närmare föreskrifter om hur och när dessa uppgifter ska redovisas.

Folkhälsomyndigheten ska fullgöra den rapportering som följer av artikel 18.1 b och som rör information om den riskbedömning avseende fastighetsinstallationer som utförts enligt artikel 10. En sådan skyldighet ska införas i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Verksamhetsutövaren ska inte behöva rapportera samma uppgifter till flera olika parter. Delar av den rapportering som utredningen föreslår ska gå direkt till Livsmedelsverket avser uppgifter som idag ingår i det som rapporteras till de lokala kontrollmyndigheterna. Eftersom kontrollmyndigheterna även i fortsättningen kommer vilja ha in uppgifterna, kommer verksamhetsutövarna tvingas till en dubbelrapportering vilket bör undvikas. I kommittédirektivet till utredningen anges att den administrativa bördan för de olika aktörerna inte ska öka mer än nödvändigt. Teknik- och fastighetsförvaltningen anser inte att detta är uppfyllt om verksamhetsutövarna måste rapportera samma uppgifter till både lokala och centrala myndigheter.

Ett alternativ till dubbelrapportering eller att all rapportering ska gå via den lokala kontrollmyndigheten, är att Livsmedelsverket bygger upp en rapporteringsportal på motsvarande sätt som miljörapportsystemet enligt Miljöbalken, Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP). Verksamhetsutövaren rapporterar då in på ett ställe och lokala respektive centrala myndigheter hämtar de uppgifter de behöver från samma rapportering.

19. Informationsutbyte och sekretess

Utredningens förslag: Befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen är tillräckliga för att skydda känsliga uppgifter i de riskbedömningar som enligt direktivet ska utföras gällande tillrinningsområden för uttagspunkter för dricksvatten, försörjningssystemet och fastighetsinstallationer.

Det behövs inte några nya sekretessbrytande bestämmelser för att möjliggöra det informationsutbyte som den riskbaserade metoden förutsätter mellan myndigheter och den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten.

Berörda myndigheter och aktörer måste beakta bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen vid informationsutbyte som rör säkerhetsskyddsklassade uppgifter. De möjligheter till undantag från att tillgängliggöra uppgifter som anges i artikel 17 (*Information till allmänheten*) ska utnyttjas. Livsmedelsverket ska närmare föreskriva om vilka undantag som får göras från informationskyldigheten. Ett bemyndigande som ger myndigheten en sådan föreskriftsrätt föreslås i kapitel 17 (*Information till allmänheten*).

Även i fråga om vilka uppgifter som ska rapporteras till EU bör de möjligheter till undantag som anges i artikel 18 (*Information om övervakningen av genomförandet*) utnyttjas. Det ska framgå av livsmedelsförordningen, vattenförvaltningsförordningen och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det ska särskilt anges att säkerhetsskyddsklassade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen inte ska omfattas av rapporteringen.

Det bör vara den verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten som ska avgöra vilka uppgifter som ska lämnas till Livsmedelsverket för vidare rapportering till EU. Gällande bestämmelser om

personuppgiftsbehandling ska beaktas vid tillgängliggörandet av information till allmänheten och rapporteringen.

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Artikel 8.2 a i dricksvattendirektivet innehåller ett antal uppgifter om riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten. Sådana uppgifter är identifiering och kartläggning av tillrinningsområdena, kartläggning av säkerhetszoner, georeferenser för uttagspunkterna samt beskrivning av markanvändning, avrinning och infiltrationsprocesser. Det framgår inte av utredningens förslag vem som ska göra bedömningen av vilka uppgifter som kan rapporteras vidare till EU. Det behöver alltså klargöras vem som ansvarar för bedömningen av uppgifternas känslighet och hur uppgifterna ska skyddas.

22. Konsekvensutredning

Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter:

Det nya dricksvattendirektivet innebär att flera myndigheter får nya eller utökade ansvarsområden och uppgifter och det kommer att krävas resurser hos myndigheterna för att kunna arbeta med de nya uppgifterna. I tidigare utkast som presenterats för utredningens expertgrupp, fanns det med uppskattningar av behovet av resursförstärkningar på de olika myndigheterna för att kunna hantera de nya uppgifterna. Teknik- och fastighetsförvaltningen bedömer att dessa uppskattningar av behovet av resursförstärkningar är relevanta och att förstärkningar kommer att krävas för att myndigheterna ska kunna genomföra de nya uppgifterna.

Kostnaderna för kompletterande övervakning för att kunna genomföra riskbedömningar enligt artikel 8 (riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområden för uttagspunkter) bör tas upp i konsekvensbeskrivningen. Teknik- och fastighetsförvaltningen anser att utredningen måste redovisa att övervakning enligt de nya krav som dricksvattendirektivet innehåller, kommer att innebära ökade kostnader. Att grunda riskbedömningar enligt artikel 8 enbart på dricksvattenproducenternas råvattenkontroll och dagens miljöövervakning är inte hållbart.

Teknik- och fastighetsförvaltningen stöder att utredningen inte gick vidare med förslag att införa en så kallad dricksvattenmiljöavgift. En dricksvattenmiljöavgift skulle strida mot principen att förorenaren ska betala och i stället innebära att dricksvattenkonsumenterna skulle få betala för den övervakning som krävs på grund av utsläpp till sjöar och vattendrag, användning av bekämpningsmedel och användningen av persistenta kemikalier som t ex PFAS i samhället.

Teknik- och fastighetsförvaltningen ser frågan om att begränsa läckage från vattenledningsnätet lika mycket som en driftsäkerhets- och hygienfråga som en hushållningsfråga. Läckage kan även vara en miljöfråga eftersom utläckage av dricksvatten kan belasta spillvattennäten och leda till att det blir svårare för reningsverken att minska utsläppsmängderna. När en eventuell handlingsplan tas fram är det viktigt att hushållnings- och hygienaspekter samordnas med miljöaspekterna på utläckage från dricksvattennät.

Henrik Lander
teknik- och fastighetsnämndens
ordförande

Per-Anders Bergman
teknik- och fastighetsdirektör